

UCHWAŁA NR XLI/262/2022
Rady Gminy
Leśna Podlaska
z dnia 29 grudnia 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Leśna Podlaska na lata 2023-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 t.j.) Rada Gminy Leśna Podlaska uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Leśna Podlaska na lata 2023-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Leśna Podlaska

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje od dnia 1 stycznia 2023 r.

Przewodnicząca Rady Gminy
Leśna Podlaska

Ewa Kulińska

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2023 – 2025

I. WPROWADZENIE

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Leśna Podlaska przez Radę Gminy, to zadanie wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar w rodzinie oraz zwiększanie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracę międzyinstytucjonalną, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działanie edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Leśna Podlaska ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2023 – 2025. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 t.j.),

- 2) ustawa z dnia 12 marca z 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021 poz. 2268 ze zm.),
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.),
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.).

Program jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Leśna Podlaska na lata 2021-2026.

II. DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która pojęcie przemocy definiuje jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania naruszające prawo lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

- 1) **Intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- 2) **Dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;
- 3) **Naruszanie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie,
- 4) **Powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

- 1) **Przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnienia, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).

- 2) **Przemoc psychiczna** – agresywne zachowania które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczenie kontaktu z innymi osobami).
- 3) **Przemoc ekonomiczna** – uniemożliwianie dostępu do rodzinnych dostępów finansowych, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka (m. in. Odbieranie zarabianych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).
- 4) **Przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia im udzielanie pomocy.
- 5) **Zaniedbania** - ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodzaje przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie, przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym cyklem przemocy.

III. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY LEŚNA PODLASKA

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Administracyjnie Gmina składa się z 18 miejscowości oraz 17 sołectw. Sąsiaduje ona z następującymi Gminami: Biała Podlaska, Huszlew, Janów Podlaski, Konstantynów i Stara Kornica. Gminę Leśna Podlaska wg. stanu na dzień 30.11.2022 r. zamieszkiwało 4236 osób.

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Leśna Podlaska jest nieco większa od liczby mężczyzn – kobiety stanowią 50,05% ogólnej liczby ludności (2119 kobiet), natomiast mężczyźni 49,95% (2117 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 100,05 co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 100,5 kobiet.

Struktura ludności w gminie Leśna Podlaska według ekonomicznych grup wieku w roku 2022 przedstawia się następująco:

- 16,2% jest w wieku przedprodukcyjnym –15 lat i mniej;
- 64,03% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 19,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet) – wg danych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Leśna Podlaska na lata 2021-2026.

Według Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Leśna Podlaska realizowano procedurę „Niebieskie Karty” w sposób następujący:

Tabela 1. Procedura Niebieskiej Karty na terenie Gminy Leśna Podlaska.

		2018	2019	2020	2021
Liczba wszczętych Niebieskich Kart	Przez policję	13	12	12	15
	Przez pracowników socjalnych	4	0	4	1
	Przez inne instytucje	0	0	0	0
Liczba posiedzeń GR		52	32	25	30
Liczba osób objętych pomocą ZI		59	36	37	42
Liczba rodzin objętych ZI		28	23	16	22
Liczba osób co do których istnieje, że są ofiarami przemocy	Liczba kobiet	27	22	17	17
	Liczba mężczyzn	3	4	2	5
Liczba zakończonych NK	Ze względu na ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie	9	10	5	4
	Rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań	13	5	5	8
Liczba sporządzonych formularzy NK część C		13	7	7	10
Liczba sporządzonych formularzy NK część D		12	7	5	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Leśnej Podlaskiej.

Procedura „Niebieskich Kart” jest w większości przypadków wdrażana przez Komisariat Policji w Janowie Podlaskim podczas interwencji domowych:

IV. ADRESACI PROGRAMU:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Leśna Podlaska. Głównie skierowany jest do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie:
 - dzieci,
 - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
 - osób starszych,
 - osób niepełnosprawnych,
- 2) sprawców przemocy w rodzinie;
- 3) przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą;
- 4) społeczności lokalnej.

Cel główny programu

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrona ofiar przemocy.

Cele szczegółowe programu:

1. Koordynacja działań pomocowych realizatorów programu.

Zadanie 1

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego:

Cel zespołu:

Szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb.

Zadania Zespołu:

- 1) kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- 2) przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,

- 3) wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy
- 4) kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów
- 5) monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi,
- 6) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- 7) gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- 8) analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego składanych do GKRPA pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- 9) występowanie z zawiadomieniami do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zadanie 2

Działalność informacyjno - konsultacyjna.

Cele realizacji zadania:

Wsparcie prawne i psychologiczne dla ofiar przemocy i osób uzależnionych.

Zadania:

- 1) udzielanie wsparcia emocjonalnego,
- 2) udzielanie wsparcia psychologicznego i prawnego,
- 3) prowadzenie działań informacyjno – konsultacyjnych oraz terapeutycznych dotyczących spraw związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- 5) gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno – korekcyjne wobec sprawców przemocy.

II. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego.

Zadanie 1

Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Cele realizacji zadania:

Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej.

Realizacja zadania:

- 1) umieszczenie informacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, Szkołach i Placówkach opieki zdrowotnej oraz systematyczne aktualizowanie tych informacji,
- 2) rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- 3) publikowanie na stronie internetowej Gminy Leśna Podlaska, GOPS-u informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.

Zadanie 2

Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością.

Cel realizacji zadania.

Nabywanie umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Realizacja zadania wobec wybranych grup:

1. Dzieci i młodzież:

- 1) promowanie zajęć edukacyjno – wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych,
- 2) realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy,
- 3) wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji.

2. Dorośli:

- 1) konsultacje z terapeutą,
- 2) terapia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- 3) uczestnictwo w spotkaniach grupy AA oraz grupy terapeutycznej.

III. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie.

Zadanie 1

Udział osób i grup zawodowych w specjalistycznych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Cel realizacji zadania:

- 1) podniesienie poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy,
- 2) profesjonalne przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych,
- 3) udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Urząd Gminy w Leśnej Podlaskiej.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Zespół Interdyscyplinarny,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Komisariat Policji w Janowie Podlaskim oraz Komenda Miejska Policji w Białej Podlaskiej.
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.
7. Zespół Placówek Oświatowych.
8. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego.
9. Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej.
10. Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne.

VI. MONITOROWANIE

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco sprawowany będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Źródłem finansowania zadań zawartym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, są środki własne Gminy oraz pozyskane dotacje celowe na realizację zadania z tego zakresu.